

OSKA trendikaardid. Tööjõu- ja oskuste vajadust mõjutavad tulevikutrendid 2030

Ebamäärasus geopolitikas tõuseb

Trendi mõju avaldumine

1. **Geopoliitiline areng on muutnud maailma ettemääramatumaks ja ebakindlamaks.** Mõned trendid viitavad riikide eraldatuse kasvule (Ühendkuningriigi lahkumine EL-ist, katalaanide ja baskide iseseisvuspüüded Hispaanias, Šotimaa iseseisvusmeelsus jne). ([Eamets, 2018 \[1\]](#))
2. **On arengustsenaariume, kus nähakse, et rahvusriigid muutuvad autoritaarsemaks ja sulguvad** (riik domineerib ühiskondlike jõudude üle, geopoliitika blokistub ja usaldamatus suurriikide vahel kasvab), ning **on stsenaariume, mis näevad mitmekesisist ja hajutatud võimukeskustega maailma** (mitmekesisised riigi-, kohalikud, kogukonna- ja eraorganisatsioonid mõjutavad globaalseid suundumusi, suured erafirmad pakuvad riikidele väljakutseid). ([Arenguseire Keskus, 2020a \[2\]](#))
3. **Geopoliitiliste arengute võtmeteguriks on USA, Hiina ja Euroopa Liidu rollijaotus.** Pinged Hiina ja Venemaaga on viinud USA arusaamale, et neil on Euroopa näol vaja tugevat liitlast. Majanduskoostöö USA ja EL-i vahel on piiratum. ([Arenguseire Keskus, 2020b \[3\]](#)) Globaalset mõjuvõimu määratlevad järjest enam rahvusvahelised kaubandus- ja abivood ([European Strategy and Policy Analysis System, 2019 \[4\]](#)).
4. Läänemaailm jälgib tähelepanelikult **Hiina ja Venemaa laienevat koostööd**, milles tuleb esile demonstratiivsuse aspekt Läänele. Arvestades **Venemaa ambitsioone Läänemere regioonis**, peab Eesti seisma kindlalt oma julgeoleku eest. ([Välisluureamet, 2021 \[5\]](#))
5. Venemaad peetakse ka küberruumis jätkuvalt peamiseks **julgeolekuohuks Lääne demokraatiatele** ([Välisluureamet, 2021 \[6\]](#)).
6. **Digitehnoloogia saab olema geopoliitilise konkurentsi tulipunktis** ([Brende jt, 2020 \[7\]](#); [Arenguseire Keskus, 2021 \[8\]](#)). Tehnoloogilise külma sõja kontekstis tekkiv protektsionism soodustab regionaalsete mõjusfääride tekkimist (EY, 2020). Sarnaselt maailma suurriikide ühenduse G20-ga räägitakse suurimate digitaalsete majanduste ühenduse ehk **nn D20 loomise vajadusest globaalse majanduse juhtimisel** ([Brende jt, 2020 \[9\]](#)).
7. **Kasvab multipolaarsus.** Võimu ei määra pelgalt klassikalised näitajad, nagu rahvaarv, SKP ega sõjalised kulutused, ning seda ei esinda ainult riigid, vaid ka linnad, piirkonnad, regioonid, ettevõtted ja rahvusvahelised liikumised. ([European Strategy and Policy Analysis System, 2019 \[10\]](#)) Rahvusvahelised organisatsioonid ja ühendused, kes kohanevad uue mitmekesisema võimujaotusega, säilitavad oma koha tähtsaimate rahvusvaheliste suhtlusvõrgustikena ([European Strategy and Policy Analysis System, 2019 \[11\]](#); [Arenguseire Keskus, 2020b \[12\]](#)).
8. Tulevikus on rohkem **ad hoc riikidevahelisi koalitsioone ja koostööd** konkreetsete probleemide lahendamiseks ([Brende jt, 2020 \[13\]](#)).
9. Geopoliitikat kujundavad üha enam ka **tehnoloogiaplatformid, valitsusvälised organisatsioonid, digitaalsed kogukonnad ja isegi mõjuisikud** ([Brende jt, 2020 \[14\]](#)).

Vaata lisaks megatrendi [Üleilmastumine võimendab riske](#).

Trendi mõju töökohtadele

1. **Deglobaliseerumine** võib vähendada kontinentidevahelist kaubandust, teisalt **võib see tuua uue laine välisinvesteeringuid Kesk- ja Ida-Euroopa riikidesse**, mis soodustab töökohtade tekkimist ([Arenguseire Keskus, 2021 \[15\]](#)).
2. **Kui suurriikide autoritaarsus ja riikide rahvuslikud huvid muutuvad juhtivaks jõuks**, toob see kaasa regionaalsete blokkide tekke ja kaubanduspiirangud, rahanduses valitsevad regionaalsed turud ja kapitalikontrollid ([Arenguseire Keskus, 2020a \[16\]](#)). Ettevõtjate valikud kitsenevad ja laias plaanis võib see piirata ka arengumuutusi tööturul.
3. **Avatud ja hajutatud võimukeskustega maailma kujunemisel** valitseb rahanduses erakapitali ülemvõim ja volatiilsus, kaubanduse korraldus on mitmekesine, regulatsioonides toimib nii ülevalt alla kui alt üles kaasregulatsioon. See stsenaarium pakub Eestile mitmekesiseid võimalusi ja võib suurendada väikeriigi haaret. ([Arenguseire Keskus, 2020a \[17\]](#))
4. Rahvusvaheliselt ei konkureeri omavahel mitte ainult ettevõtted, vaid **terved majandused, riigid**. Edukad on need, kes **suudavad oma eelised leida ja maksma panna teistest nutikamalt, eriti piiratud ressursside korral**. Eesti ülesanne on luua oma õppiva riigi mudel, et pöörata seda innovatsiooni soodustavaks ettevõtlikuks tegevuseks. ([Pärna, 2016 \[18\]](#))
5. **Läänemere-äärsetel riikidel on võimalus globaalses konkurentsisis kaasa rääkida mitte üksikult, vaid pigem regioonina**. Piirkond on üks Euroopa edukamatest tehnoloogiliste uuenduste loojatest. Regioonisisene riikide erinevus tööjõutootlikkuses sõltub eelkõige ettevõtlusstruktuurist ja ärimudelitest. Oluline tegur nt Taani, Rootsi ja Soome majandusedu taga on ekspordisektori edukus. ([Pärna, 2021 \[19\]](#))

Vaata lisaks megatrendi [Üleilmastumine võimendab riske](#).

Allikad

1. Eamets, R. (2018). **Mis suunas areneb tulevikumajandus ja mis oskusi siis vajatakse?** Riigikogu Toimetised 37, 31:42. Kasutatud 22.03.2021, <https://rito.riigikogu.ee/wordpress/wp-content/uploads/2018/06/Eamets.pdf>
2. [16.](#) [17.](#) Arenguseire Keskus (2020a). **Globaalsed jõujooned 2035. Esimese taustaraporti ülevaade: Globaalsete jõujoonte muutuste stsenaariumid**. Tallinn: Arenguseire Keskus. Kasutatud 27.03.2021, https://www.riigikogu.ee/wpcms/wp-content/uploads/2020/09/2020_globaalsete_joujoonte_muutuste_stsenaariumid.pdf
3. [12.](#) Arenguseire Keskus (2020b). **Globaalsed jõujooned 2035. Stsenaariumid ja tähendus Eesti jaoks**. Tallinn: Arenguseire Keskus. Kasutatud 31.03.2021, https://www.riigikogu.ee/wpcms/wp-content/uploads/2020/02/2020_globaalsed-joujooned_aruanne.pdf
4. [10.](#) [11.](#) European Strategy and Policy Analysis System (ESPAS) (2019). **Global Trends to 2030: Challenges and Choices for Europe**. Gaub, F. (toim.). [doi:10.2872/074526](https://doi.org/10.2872/074526)
5. [6.](#) Välisluureamet (2021). **Eesti rahvusvahelises julgeolekukeskkonnas 2021**. Kasutatud 21.05.2021, <https://www.valisluureamet.ee/doc/raport/2021-et.pdf>

7. 9. 13. 14. Brende, B., Allen, J. R., Funabashi, Y., García, R. L. E., Harman, J., Lukyanov, F., Niblett, R., Saran, S., Yadlin, A., Zhenhong, Q. (2020). **Shaping a Multiconceptual World 2020**. Special Report. World Economic Forum. Kasutatud 31.03.2021, <https://www.weforum.org/reports/geopolitics-in-the-21st-century-competition-or-cooperation>

8. 15. Arenguseire Keskus (2021). **Arenguseire Keskuse aastaraamat 2020**. Tallinn: Arenguseire Keskus. Kasutatud 31.03.2021, https://www.riigikogu.ee/wpcms/wp-content/uploads/2021/03/2020_arenguseire_kestuse_aastaraamat_veeb.pdf

18. Pärna, O. (2016). **Töö ja oskused 2025. Ülevaade olulisematest trendidest ja nende mõjust Eesti tööturule 10 aasta vaates**. Tallinn: Kutsekoda. <https://oska.kutsekoda.ee/uuring/8131-2/>

19. Pärna, O. (2021). **Põnevad trendid maailmas, ettevõtlusmaastikul, töö ja töötamise tulevikus**. Tallinna Strateegiakeskuse ettevõtluskeskuse ja Tartu Ülikooli Tallinna esinduse seminarisari "Majandusakadeemia 2021". Tallinn: 11. mai.